

Wzrost wypłacanych odszkodowań w szkodach osobowych z ubezpieczeń OC p.p.m.

12.05.2011r.

Szkody osobowe z ubezpieczeń OC p.p.m.

Zauważalne w ostatnich latach tendencje w szkodach osobowych z obowiązkowych ubezpieczeń OC posiadaczy pojazdów mechanicznych:

- wielość i różnorodność roszczeń zgłaszanych przez Poszkodowanych w związku z doznaną szkodą na osobie
- wzrastająca wysokość roszczeń zgłaszanych przez Poszkodowanych z poszczególnych tytułów
- rosnące kwoty odszkodowań wypłacanych przez ubezpieczyciela z poszczególnych tytułów

Przyczyny wzrostu wysokości zgłaszanych roszczeń

Kształtowana przez sądy powszechne linia orzecznicza:

- ochrona interesów osób Poszkodowanych i niejednokrotnie zasądzanie zaskakująco wysokich kwoty odszkodowań z poszczególnych tytułów
- nieprzewidywalność rozstrzygnięć sądów, a nadto występujące w tym zakresie rozbieżności pomiędzy składami orzekającymi w analogicznych sprawach, w poszczególnych regionach kraju
- przypadki obligowania ubezpieczyciela do dalszej płatności odszkodowań, w szczególności renty, pomimo wyczerpania sumy gwarancyjnej

Przyczyny wzrostu wysokości zgłaszanych roszczeń

Działalność pełnomocników reprezentujących interesy osób Poszkodowanych w toku postępowań likwidacyjnych.

W PZU szacuje się, że powyższe zjawisko występuje w około 70% szkód osobowych zgłaszanych z obowiązkowego ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych.

Efekty to w szczególności:

- zgłaszanie roszczeń ze wszystkich tytułów, które w danym stanie faktycznym przysługują/nie przysługują Poszkodowanemu
- formułowanie roszczeń na wysokim, niejednokrotnie zawyżonym poziomie

PZU

Przyczyny wzrostu wysokości zgłaszanych roszczeń

Nagłaśnianie przez media spektakularnych procesów sądowych, w których osoby Poszkodowane dochodzą roszczeń w związku ze szkodą na osobie:

- informowanie o zasądzanych, wysokich kwotach odszkodowań z poszczególnych tytułów w związku z poniesioną przez Poszkodowanego szkodą na osobie
- wzrost świadomości społecznej co do przysługujących uprawnień w razie doznania szkody na osobie
- sugerowanie się (przy formułowaniu roszczeń kierowanych do ubezpieczyciela) tego rodzaju orzeczeniami i żądanie kwot na zbliżonym poziomie, niejednokrotnie w oderwaniu od indywidualnej sytuacji osoby Poszkodowanej

Przyczyny wzrostu wypłacanych odszkodowań

Przyjęta przez ustawodawcę polskiego konstrukcja prawna roszczeń przysługujących w związku ze szkodą na osobie, a w szczególności roszczenia o zadośćuczynienie pieniężne za doznaną krzywdę na podstawie art. 445 § 1 KC, jak też art. 446 § 4 KC.

Powoduje to, że:

- ustawodawca nie formułuje żadnych kryteriów, jakie należy brać pod uwagę przy ustalaniu kwot zadośćuczynienia pieniężnego, poza tym że kwota ma być odpowiednia
- instytucja zadośćuczynienia pieniężnego ma w związku z tym charakter ocenny, uznaniowy, niewymierny
- redakcja ww. przepisów daje dużą (wręcz nieograniczoną) swobodę co do wysokości przyznawanych z tego tytułu kwot

Przyczyny wzrostu wypłacanych odszkodowań

Wzrost kosztów leczenia i rehabilitacji spowodowanych coraz częstszym korzystaniem przez Poszkodowanych z usług niepublicznych placówek medycznych i żądaniem zwrotu poniesionych z tego tytułu kosztów:

- zjawisko wynika z powszechności i szybszego dostępu do usług oferowanych przez niepubliczne placówki medyczne, jak też wzrostu zamożności polskiego społeczeństwa
- zasadność dochodzenia roszczeń o zwrot kosztów leczenia w niepublicznych placówkach medycznych potwierdza orzecznictwo sądowe (np. orzeczenie Sądu Najwyższego – Izba Cywilna z 13.12.2007r., ICSK 384/07)

Przyczyny wzrostu wypłacanych odszkodowań

- w odniesieniu do tego rodzaju roszczeń Poszkodowany ma silniejszą pozycję dowodową - odmowa zwrotu ww. kosztów może nastąpić tylko, gdy ubezpieczyciel udowodni, że Poszkodowany bez trudności mógł uzyskać, w ramach świadczeń refundowanych przez NFZ, niezbędną (biorąc pod uwagę stan jego zdrowia) usługę medyczną tej samej lub podobnej jakości, co usługa z której skorzystał za odpłatnością

Przyczyny wzrostu wypłacanych odszkodowań

Działania podjęte przez PZU SA w celu dostępności profesjonalnych usług, jednocześnie ograniczenia wzrostu kosztów leczenia i rehabilitacji – Program Bezpłatnej Rehabilitacji.

CEL

- zwiększenie stopnia poprawy stanu zdrowia Poszkodowanego
- przyśpieszenie powrotu Poszkodowanego do sprawnego funkcjonowania (w życiu zawodowym, rodzinnym)
- wzrost poczucia bezpieczeństwa oraz złagodzenie cierpień odczuwanych przez Poszkodowanego (aspekt psychologiczny)

PZU

Przyczyny wzrostu wypłacanych odszkodowań

Działania podjęte przez PZU SA w celu ograniczenia wzrostu kosztów leczenia i rehabilitacji – Program Bezpłatnej Rehabilitacji.

KORZYŚCI:

- **Poszkodowany** - poprzez zwiększenie poprawy stanu zdrowia i przyśpieszenie powrotu do sprawnego funkcjonowania (w życiu zawodowym, rodzinnym), zapewnienie usług rehabilitacyjnych na odpowiednio wysokim poziomie
- **Ubezpieczyciel** - poprzez monitorowanie wydatków związanych z rehabilitacją Poszkodowanych, oferowanie nowoczesnej i konkurencyjnej jakości procesu likwidacji szkód osobowych z ubezpieczeń OC

PZU

Przyczyny wzrostu wypłacanych odszkodowań

Wzrost cen za poszczególne produkty i usługi, a w szczególności wzrost cen środków farmakologicznych, zaopatrzenia ortopedycznego, usług medycznych, w tym zabiegów rehabilitacyjnych, opieki osób trzecich etc.

Wzrost płac w poszczególnych sektorach/ branżach uwzględniany przy rozpatrywaniu coraz częściej zgłaszanych roszczeń z tytułu utraconych dochodów lub strat finansowych w przedsiębiorstwach gospodarczych będących następstwem długotrwałego leczenia powypadkowego.

Przyczyny wzrostu wypłacanych odszkodowań

Stopniowy i stały wzrost stopy życiowej polskiego społeczeństwa:

Zjawisko wzrostu standardu życia i transformacja polskiego społeczeństwa (wyrażające się w rosnącej świadomości przysługujących uprawnień) wpływają m.in. na wysokość wypłacanych kwot zadośćuczynienia pieniężnego za krzywdę (zarówno na podstawie art. 445, jak też art. 446 §4 KC).

Zgodnie bowiem z przyjętą linią orzeczniczą wzrost stopy życiowej społeczeństwa stanowi jeden z czynników branych pod uwagę przy miarkowaniu kwot z ww. tytułów.

Przyczyny wzrostu wypłacanych odszkodowań

Zmiany w polskim ustawodawstwie:

Wprowadzenie do Kodeksu cywilnego instytucji zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę w związku ze śmiercią Poszkodowanego (tj. art. 446 § 4 KC, dodany przez art. 1 pkt 3 ustawy z dnia 30.05.2008r., zmieniającej KC z dniem 03.08.2008r.).

Zadośćuczynienie pieniężne z art. 446 § 4 KC, jako odszkodowanie za szkodę niemajątkową, ma rekompensować ujemne przeżycia takie jak: ból, cierpienia, uczucie pustki, osamotnienia doznanych w związku ze śmiercią poszkodowanego przez najbliższych członków rodziny zmarłego.

Przyczyny wzrostu wypłacanych odszkodowań

Zmiany w polskim ustawodawstwie c.d.:

Ubezpieczyciel monitoruje kształtującą się w procesie likwidacji szkód praktykę związaną z przyznawaniem zadośćuczynień na podstawie art. 446 § 4 KC, starając się o utrzymanie stałego poziomu w zakresie wysokości wypłacanych z tego tytułu kwot.

Ryzyko:

kształtująca się dopiero linia orzecznicza w tym zakresie, poprzez analogię do instytucji zadośćuczynienia pieniężnego za krzywdę, regulowaną w art. 445 KC, może wykazywać tendencją wzrostową.

Przyczyny wzrostu wypłacanych odszkodowań

Tendencja wzrostowa w odniesieniu do kwot zadośćuczynienia pieniężnego za krzywdę doznaną po śmierci Poszkodowanego (podstawa prawna: art. 446 § 4 KC) na przykładzie wybranych orzeczeń sądowych

1. Szkoda z sierpnia 2008r. - stan faktyczny

Zmarły:

mężczyzna w wieku 38 lat (potracony rowerzysta), kawaler, bezdzietny, mający w planach założenie rodziny

ponadprzeciętna osobowość - ukończone studia z zakresu psychologii na U, studia zagraniczne, w toku: studia doktoranckie, wykładowca na U, znajomość 5 języków obcych

szerokie zainteresowania - pisanie scenariuszy sztuk teatralnych, filmów, reklam; występy w teatrze; a nadto instruktor yogi, muzyk; praca z tzw. „trudną młodzieżą”

pełnił także funkcję członka rady nadzorczej w X Sp. z o.o., prowadził firmę zajmującą się szkoleniem biznesowym

1. Szkoda z sierpnia 2008r. - stan faktyczny (c.d.)

Osoba występująca z roszczeniami:

matka zmarłego lat 68, rozwiedziona, posiadająca zameżną córkę i wnuczkę, osoba czynna zawodowo: pełniąca funkcję członka zarządu w X Sp. z o.o.

ponadprzeciętna sytuacja materialna uprawnionej, np.: uzyskany w 2006r. przychód wyniósł ok. 299 tys. zł, w 2008r. ok. 319 tys. zł

relacje pomiędzy zmarłym, a uprawnioną - silne więzi emocjonalne, wzajemna pomoc, troska, wspólne spędzanie czasu (premiery teatralne, wycieczki rowerowe, święta), pokładane nadzieje na przyszłość, duma z sukcesów syna, mieszkali osobno, jednak w tym samym mieście

sytuacja uprawnionej po śmierci syna - utrata motywacji, jak też radości z życia, depresja (choć nie poparta dokumentacją medyczną), ucieczka w pracę

1. Szkoda z sierpnia 2008r. - roszczenia

Roszczenia zgłoszone w postępowaniu likwidacyjnym:

- odszkodowanie z tytułu znacznego pogorszenia się sytuacji życiowej (art. 446 § 3 KC) - **300 tys. zł**
- zadośćuczynienie pieniężne za krzywdę (art. 446 § 4 KC) - **250 tys. zł**

Roszczenia uznane w postępowaniu likwidacyjnym:

- odszkodowanie z tytułu znacznego pogorszenia się sytuacji życiowej w kwocie - **30 tys. zł**
- pomyłkowo pominięte zadośćuczynienie za krzywdę

1. Szkoda z sierpnia 2008r. - Sąd Okręgowy

Roszczenia objęte pozwem skierowanym przeciwko PZU SA:

- odszkodowanie z tytułu znacznego pogorszenia się sytuacji życiowej (art. 446 § 3 KC) - **50 tys. zł**
- zadośćuczynienie pieniężne za krzywdę (art. 446 § 4 KC) - **200 tys. zł**

Wyrok sądu I. instancji (nieprawomocny):

- odszkodowanie z tytułu znacznego pogorszenia się sytuacji życiowej – **50 tys. zł (łącznie 80 tys. zł)**
- zadośćuczynienie pieniężne za krzywdę - **150 tys. zł**

PZU

1. Szkoda z sierpnia 2008 - Sąd Apelacyjny

Apelacja PZU SA w części dotyczącej:

- odszkodowania z tytułu znacznego pogorszenia się sytuacji życiowej (art. 446 § 3 KC) - co do kwoty **30 tys. zł**
- zadośćuczynienia za krzywdę (art. 446 § 4 KC) - co do kwoty **70 tys. zł** (PZU SA godziło się na **80 tys. zł zadośćuczynienia**)

Wyrok sądu II. instancji:

- odszkodowanie z tytułu znacznego pogorszenia się sytuacji życiowej obniżono do kwoty - **20 tys. zł (łącznie 50 tys. zł)**
- **zadośćuczynienie pieniężne za doznaną krzywdę obniżono do kwoty – 100 tys. zł**

2. Szkoda z sierpnia 2008r. - stan faktyczny

Zmarła:

lat 19 (pasażerka pojazdu), uczennica technikum (klasa maturalna) osiągająca dobre wyniki w nauce

zamieszkująca wspólnie z ojcem, jedynaczka, matka zmarła dwa lata wcześniej

nie sprawiała kłopotów wychowawczych, uczynna, pomocna w codziennych pracach związanych z prowadzeniem gospodarstwa domowego, silnie związana z ojcem, co w szczególności umocniło się po śmierci matki.

2. Szkoda z sierpnia 2008r. - stan faktyczny (c.d.)

Osoby występujące z roszczeniami: ojciec lat 44, wdowiec (żona, a matka Poszkodowanej zmarła 2 lata wcześniej), pracujący zawodowo (dyżurny ruchu kolejowego)

Relacje pomiędzy zmarłą, a uprawnionym - silne więzi emocjonalne z córką, zwłaszcza po śmierci żony/ matki, okazywany wzajemny szacunek, troska, pokładane w zmarłej nadzieje na przyszłość (wspólne zamieszkanie, a przez to pomoc, opieka w przyszłości)

Sytuacja uprawnionego po śmierci Poszkodowanej - załamanie się dotychczasowej rzeczywistości, utrata motywacji, radości z życia, jak też szans na pomoc córki w przyszłości. Ojciec korzystał z pomocy psychologa, przez 10 miesięcy, odbył 18 wizyt. Pozostał smutek, żal, pustka. Półtora roku po śmierci córki powtórnie się ożenił, nie ma jednak szans na potomstwo.

2. Szkoda z sierpnia 2008r. - roszczenia

Roszczenie zgłoszone w postępowaniu likwidacyjnym o zadośćuczynienie pieniężne za doznaną krzywdę (art. 446 § 4 KC):

- dla ojca – w wysokości **250 tys. zł**

Zadośćuczynienie pieniężne wypłacone w postępowaniu likwidacyjnym:

- wysokości **70 tys. zł**

Kwota została pomniejszona o 20% tytułem przyczynienia się Poszkodowanej do powstania szkody

2. Szkoda z sierpnia 2008r. - Sąd Okręgowy

Roszczenie o zadośćuczynienie za krzywdę w pozwie:

- o dopłatę **dla ojca** do kwoty **205 tys. zł** (minus wypłacona już przez ubezpieczyciela z tego tytułu kwota 70 tys. zł i 20% przyczynienia)

Wyrok sądu I. instancji (nieprawomocny):

- Zwiększający na rzecz **ojca** kwotę zadośćuczynienia **do 150 tys. zł** (minus wypłacona już przez ubezpieczyciela z tego tytułu kwota 70 tys. zł i 20% przyczynienia)

Wyrok sądu II. instancji:

- Podtrzymanie wyroku sądu I. instancji w całości**